

ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา

Need Assessment for Potential of Graduate in Subject of Agricultural and Environmental Education, Bachelor of Science Program

จุฑาทิพย์ ถาวรรัตน์¹, สุภาสิณี นุ่มเนียม², อารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ³, นรินทร์ ยิ่งยวด⁴, สันติ ศรีสวนแดง⁵
และ วรณี เนียมหอม⁶

Chutathip Thawornratana¹, Suphasinee Numniem², Areerat Pakpitjarean³, Nirun Yingyuad⁴,
Sunti Srisuantang⁵ and Wannee Niamhom⁶

(วันรับบทความ : 2 มีนาคม 2564/วันแก้ไขบทความ : 8 มิถุนายน 2564/วันตอบรับบทความ : 20 มิถุนายน 2564)

(Received Date : April 2nd, 2021, Revised Date : June 8th, 2021, Accepted Date : June 20th, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต 2) เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต และ 3) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยบัณฑิต 15 คน ผู้ใช้บัณฑิต 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต อยู่ในระดับมากและมากที่สุด 2) สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิต

¹ ภาควิชาการพัฒนาศึกษาการศึกษามนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus.

Email: mosdern@yahoo.com

² ภาควิชาการพัฒนาศึกษาการศึกษามนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus.

Email: suphasinee@hotmail.com

³ ภาควิชาการพัฒนาศึกษาการศึกษามนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus.

Email: feduarpr@ku.ac.th

⁴ ภาควิชาการพัฒนาศึกษาการศึกษามนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. Email: fedunry@ku.ac.th

⁵ ภาควิชาการพัฒนาศึกษาการศึกษามนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. Email: satsts@ku.ac.th

⁶ ภาควิชาการพัฒนาศึกษาการศึกษามนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. Email: feduvna@ku.ac.th

ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต อยู่ในระดับมากและมากที่สุด และ 3) ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต มี 12 และ 15 ลำดับ โดยความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพลำดับแรกของบัณฑิต คือ ความกล้าหาญ และผู้ใช้บัณฑิต คือ ความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะผู้นำในสถานการณ์ต่างๆ

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต อยู่ในระดับมากและมากที่สุด 2) สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต อยู่ในระดับมากและมากที่สุด และ 3) ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต มี 12 และ 15 ลำดับ โดยความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพลำดับแรกของบัณฑิต คือ ความกล้าหาญ และผู้ใช้บัณฑิต คือ ความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะผู้นำในสถานการณ์ต่างๆ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น ศักยภาพ กรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา

Abstract

The research objectives were to study: 1) the existing and expectation related to potential of graduates according to Thai qualification framework for higher education (TQF) of graduates; 2) the existing and expectation related to potential of graduates according to Thai qualification framework for higher education (TQF) of graduate users; and 3) the need assessment for potential of graduates according to Thai qualification framework for higher education (TQF). The samples were 15 graduates, 15 graduate users. The instrument was a questionnaire. The data were analyzed by mean, and standard deviation.

The research findings were: 1) the existing related to potential of graduates according to Thai qualification framework for higher education (TQF) of graduates was high and the expectation was highest; 2) the existing related to potential of graduates according to Thai qualification framework for higher education (TQF) of graduate users was high and the expectation was highest; and 3) the need assessment for potential of graduates according to TQF: there were 12 levels for graduates, 15 levels for graduate users. And the first priority of need assessment for potential of graduate was the bravery, and graduate users were the ability to leadership in different situations.

Keyword: need assessment, potential, Thai qualification framework for higher education (TQF)

บทนำ

ภาควิชาการพัฒนาศาสตร์ศึกษามนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ในปี พ.ศ. 2549 ที่มุ่งสร้างนักการศึกษาที่มีความสามารถในการบูรณาการความรู้ด้านเกษตรและการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเกษตรที่ยั่งยืน และมีการปรับปรุงหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2554 และ ปี พ.ศ. 2559 โดยหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 มีกำหนดครบรอบตามระยะเวลาของการปรับปรุงหลักสูตรในปีการศึกษา 2563 และจะเปิดสอนหลักสูตรปรับปรุงใหม่ในภาคต้นปีการศึกษา 2564 ซึ่งหลักสูตรยังคงมุ่งเน้นสร้างนักการศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรและสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวม โดยพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน รวมทั้งให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน รวมถึงรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควบคู่ไปกับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564) ประกอบกับการพัฒนาผู้เรียนตามทิศทางการพัฒนาประเทศไทย 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นผู้ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการเกษตรยุคใหม่ (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580)

การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมถึงความต้องการของตลาดงาน ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ที่ผ่านหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ยังไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตว่าทั้งบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพเป็นอย่างไร ดังนั้น จึงทำการวิจัยสถาบันเรื่องความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความความทันสมัยและผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ความต้องการตลาดงาน และเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต

3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา มุ่งศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น ด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) บัณฑิตสาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา พ.ศ. 2557 จำนวน 15 คน และ 2) ผู้ใช้บัณฑิตของบัณฑิตสาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต และ 2) แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต โดยแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 29 ข้อ มีค่าความตรงระหว่าง 0.67-1.00 และมีเกณฑ์การให้คะแนน สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิต ดังนี้

ให้ 5 คะแนน เมื่อ สภาพ/ ความคาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน เมื่อ สภาพ/ ความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก

ให้ 3 คะแนน เมื่อ สภาพ/ ความคาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน เมื่อ สภาพ/ ความคาดหวัง อยู่ในระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน เมื่อ สภาพ/ ความคาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ด้วยการส่งแบบสอบถามแบบฟอร์มออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยให้บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตตอบแบบสอบถามแล้วส่งกลับเข้ามาในระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนดังนี้

1. สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิต ดังนี้

คะแนน 4.20 - 5.00 หมายความว่า มีสภาพ/ ความคาดหวัง/ ความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด

คะแนน 3.40 - 4.19 หมายความว่า มีสภาพ/ ความคาดหวัง/ ความเหมาะสม ในระดับมาก

คะแนน 2.60 - 3.39 หมายความว่า มีสภาพ/ ความคาดหวัง/ ความเหมาะสม ในระดับปานกลาง

คะแนน 1.80 - 2.59 หมายความว่า มีสภาพ/ ความคาดหวัง/ ความเหมาะสม ในระดับน้อย

คะแนน 1.00 - 1.79 หมายความว่า มีสภาพ/ ความคาดหวัง/ ความเหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ใช้วิธี Mean Difference Method (MDF) โดยการหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) แล้วจัดลำดับความต้องการจำเป็น ดังสูตร

$$MDF = I - D$$

ผลการวิจัย

การวิจัยความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา มีผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต

ผลการวิจัย พบว่า บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าสภาพปัจจุบันด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรายการ พบว่า สภาพปัจจุบันของศักยภาพที่บัณฑิตมีอยู่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับแรก ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.72) ลำดับสอง ความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.70) การเห็นประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.79) และลำดับสาม ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.67) ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.67) ส่วนความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรายการ พบว่า ความคาดหวังของบัณฑิตด้านศักยภาพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับแรก ความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) ลำดับสอง ความรับผิดชอบในงานและต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.49) ความ

เข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเองและผู้อื่น ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.49) ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.49) และลำดับสาม การเห็นประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.71) ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.49) ความรู้ ความเข้าใจในงาน ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.49) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความคาดหวัง		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ความอดทน	4.00	0.75	มาก	4.13	0.49	มาก
2	ความกล้าหาญ	3.47	0.91	มาก	4.20	0.54	มากที่สุด
3	ความมีน้ำใจ	4.27	0.70	มากที่สุด	4.60	0.61	มากที่สุด
4	การเห็นประโยชน์ส่วนรวม	4.27	0.79	มากที่สุด	4.47	0.71	มากที่สุด
5	ความรับผิดชอบในงานและต่อผู้อื่น	4.00	0.65	มาก	4.53	0.49	มากที่สุด
6	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3.93	0.79	มาก	4.40	0.49	มากที่สุด
7	การเห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน ตนเอง และผู้อื่น	4.13	0.91	มากที่สุด	4.40	0.71	มากที่สุด
8	ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเองและผู้อื่น	3.93	0.88	มาก	4.53	0.49	มากที่สุด
9	ความสามารถในการปรับตัว	3.93	0.88	มาก	4.27	0.57	มากที่สุด
10	การให้ความสำคัญกับงาน	4.00	0.75	มาก	4.33	0.59	มากที่สุด
11	การแยกแยะเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัว	4.07	0.88	มาก	4.27	0.68	มากที่สุด
12	ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน	4.33	0.72	มากที่สุด	4.53	0.49	มากที่สุด
13	ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม	4.20	0.67	มากที่สุด	4.47	0.49	มากที่สุด
14	ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	4.20	0.67	มากที่สุด	4.40	0.80	มากที่สุด
15	ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี	3.80	0.56	มาก	4.20	0.54	มาก

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความคาดหวัง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
16	ความรู้ ความเข้าใจในงาน	4.00	0.75	มาก	4.47	0.49	มากที่สุด
17	ความสามารถในการต่อยอด ความรู้	3.73	0.45	มาก	4.33	0.47	มากที่สุด
18	ความสามารถในการแสวงหา ความรู้	3.67	0.97	มาก	4.07	0.85	มาก
19	ความสามารถในการบูรณา การความรู้	3.93	0.70	มาก	4.27	0.44	มากที่สุด
20	ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา	3.93	0.59	มาก	4.33	0.59	มากที่สุด
21	ความสามารถในการสะท้อน คิดเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา	3.73	0.88	มาก	4.13	0.80	มาก
22	ความสามารถในการ แสดงออกถึงภาวะผู้นำใน สถานการณ์ที่ต่างๆ	3.67	0.90	มาก	4.07	0.68	มาก
23	ความสามารถในการจัดการ กับปัญหา หรือแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยดุลยพินิจที่เหมาะสม	3.93	0.70	มาก	4.40	0.61	มากที่สุด
24	ความสามารถในการ ประเมินผลหรือคาดการณ์ แนวโน้ม	3.47	0.99	มาก	4.13	0.80	มาก
25	ความสามารถในการใช้ภาษา พูด ภาษาเขียน	3.53	0.83	มาก	3.93	0.85	มาก
26	ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.47	0.74	มาก	4.07	0.92	มาก
27	ความสามารถในการใช้ คณิตศาสตร์และสถิติพื้นฐาน	3.27	0.70	มาก	3.80	0.90	มาก
28	ความสามารถในการสื่อสาร และนำเสนอข้อมูล	3.33	0.61	มาก	4.00	0.81	มาก
29	ความสามารถในการจัด ประสบการณ์ เรียนรู้หรือ ถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมาย	3.47	0.64	มาก	3.87	0.80	มาก
รวม		3.85	0.51	มาก	4.26	0.65	มากที่สุด

2. สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าสภาพปัจจุบันด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรายการ พบว่า สภาพปัจจุบันของศักยภาพที่บัณฑิตมีอยู่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับแรก ความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.86) ลำดับสอง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.96) และลำดับสาม ความอดทน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 1.03) การเห็นประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.88) ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.88) ส่วนความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรายการ พบว่า ความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับศักยภาพของบัณฑิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับแรก การแยกแยะเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัว ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.54) ลำดับสอง ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) และลำดับสาม ความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพและความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความคาดหวัง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ความอดทน	3.93	1.03	มาก	4.47	0.51	มากที่สุด
2	ความกล้าหาญ	3.80	0.86	มาก	4.40	0.50	มากที่สุด
3	ความมีน้ำใจ	4.20	0.86	มากที่สุด	4.47	1.09	มากที่สุด
4	การเห็นประโยชน์ส่วนรวม	3.93	0.88	มาก	4.47	0.64	มากที่สุด
5	ความรับผิดชอบในงานและต่อผู้อื่น	3.73	0.88	มาก	4.47	0.64	มากที่สุด
6	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3.53	1.06	มาก	4.40	0.63	มากที่สุด
7	การเห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน ตนเอง และผู้อื่น	3.87	0.91	มาก	4.40	0.63	มากที่สุด
8	ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเองและผู้อื่น	3.80	0.77	มาก	4.40	0.50	มากที่สุด
9	ความสามารถในการปรับตัว	3.87	0.99	มาก	4.33	0.61	มากที่สุด
10	การให้ความสำคัญกับงาน	3.80	0.77	มาก	4.47	0.51	มากที่สุด

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความคาดหวัง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
11	การแยกแยะเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัว	3.80	0.86	มาก	4.67	0.54	มากที่สุด
12	ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน	3.87	0.99	มาก	4.60	0.50	มากที่สุด
13	ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม	3.93	0.88	มาก	4.33	0.48	มากที่สุด
14	ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	4.07	0.96	มาก	4.40	0.63	มากที่สุด
15	ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี	3.40	0.73	มาก	4.20	0.86	มากที่สุด
16	ความรู้ ความเข้าใจในงาน	3.33	0.90	ปานกลาง	4.33	0.72	มากที่สุด
17	ความสามารถในการต่อ ยอดความรู้	3.40	0.82	มาก	3.93	0.59	มาก
18	ความสามารถในการแสวงหาความรู้	3.40	0.82	มาก	4.13	0.64	มาก
19	ความสามารถในการบูรณาการความรู้	3.53	0.99	มาก	4.20	0.67	มากที่สุด
20	ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา	3.40	0.73	มาก	4.33	0.61	มากที่สุด
21	ความสามารถในการสะท้อนคิดเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา	3.47	0.83	มาก	4.20	0.70	มากที่สุด
22	ความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ต่าง ๆ	3.00	0.92	ปานกลาง	4.07	0.70	มาก
23	ความสามารถในการจัดการกับปัญหา หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยดุลยพินิจที่เหมาะสม	3.40	0.98	มาก	4.33	0.72	มากที่สุด
24	ความสามารถในการประเมินผลหรือคาดการณ์แนวโน้ม	3.47	0.91	มาก	4.00	0.65	มาก
25	ความสามารถในการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน	3.40	0.82	มาก	4.20	0.67	มากที่สุด
26	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.80	0.86	มาก	4.40	0.50	มากที่สุด
27	ความสามารถในการใช้						

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความคาดหวัง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	คณิตศาสตร์และสถิติพื้นฐาน	3.40	1.12	มาก	4.07	0.70	มาก
28	ความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล	3.60	0.73	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด
29	ความสามารถในการจัด ประสบการณ์เรียนรู้หรือ ถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมาย	3.53	0.74	มาก	4.33	0.61	มากที่สุด
	รวม	3.64	0.68	มาก	4.33	0.43	มากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต มี 12 ลำดับ โดยความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับ 1 ความกล้าหาญ ลำดับ 2 ความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล และลำดับ 3 ความสามารถในการประเมินผลหรือคาดการณ์แนวโน้ม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ลำดับความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต

รายการ	ค่าเฉลี่ยของ ความคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็นจริง (D)	(I - D)	ลำดับ
1. ความกล้าหาญ	4.20	3.47	0.73	1
2. ความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอ ข้อมูล	4.00	3.33	0.67	2
3. ความสามารถในการประเมินผลหรือ คาดการณ์แนวโน้ม	4.13	3.47	0.66	3
4. ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเองและผู้อื่น	4.53	3.93	0.60	4
5. ความสามารถในการต่อยอดความรู้	4.33	3.73	0.60	4
6. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	4.07	3.47	0.60	4
7. ความรับผิดชอบในงานและต่อผู้อื่น	4.53	4.00	0.53	5
8. ความสามารถในการใช้คณิตศาสตร์และสถิติ พื้นฐาน	3.80	3.27	0.53	5

รายการ	ค่าเฉลี่ยของ ความคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็นจริง (D)	(I - D)	ลำดับ
9. การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.40	3.93	0.47	6
10. ความสามารถในการจัดการกับปัญหา หรือ แก้ปัญหาต่างๆ ด้วยดุลยพินิจที่เหมาะสม	4.40	3.93	0.47	6
11. ความรู้ ความเข้าใจในงาน	4.47	4.00	0.47	6
12. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี	4.20	3.80	0.40	7
13. ความสามารถในการแสวงหาความรู้	4.07	3.67	0.40	7
14. ความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะ ผู้นำในสถานการณ์ที่ต่างๆ	4.07	3.67	0.40	7
15. ความสามารถในการใช้ภาษาพูด ภาษา เขียน	3.93	3.53	0.40	7
16. ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการ แก้ปัญหา	4.33	3.93	0.40	7
17. ความสามารถในการสะท้อนคิดเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนา	4.13	3.73	0.40	7
18. ความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ หรือถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมาย	3.87	3.47	0.40	7
19. ความสามารถในการปรับตัว	4.27	3.93	0.34	8
20. ความสามารถในการบูรณาการความรู้	4.27	3.93	0.34	8
21. ความมีน้ำใจ	4.60	4.27	0.33	9
22. การให้ความสำคัญกับงาน	4.33	4.00	0.33	9
23. การเห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน ตนเอง และผู้อื่น	4.40	4.13	0.27	10
24 ความสามารถในการทำงานร่วมกับ ผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม	4.40	4.13	0.27	10
25. การเห็นประโยชน์ส่วนรวม	4.47	4.27	0.20	11
26. ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน	4.53	4.33	0.20	11
27. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่น	4.40	4.20	0.20	11

รายการ	ค่าเฉลี่ยของ ความคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็นจริง (D)	(I - D)	ลำดับ
28. การแยกแยะเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัว	4.27	4.07	0.20	11
29. ความอดทน	4.13	4.00	0.13	12

4. ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ของผู้ใช้บัณฑิต

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต มี 15 ลำดับ โดยความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับ 1 ความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ต่างๆ ลำดับ 2 ความรู้ ความเข้าใจในงาน และ

ลำดับ 3 มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา 2) ความสามารถในการจัดการกับปัญหา หรือแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยดุลยพินิจที่เหมาะสม และ 3) ความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ลำดับความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ของผู้ใช้บัณฑิต

รายการ	ค่าเฉลี่ยของ ความคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็นจริง (D)	(I - D)	ลำดับ
1. ความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะ ผู้นำในสถานการณ์ที่ต่างๆ	4.07	3.00	1.07	1
2. ความรู้ ความเข้าใจในงาน	4.33	3.33	1.00	2
3. ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ ในการแก้ปัญหา	4.33	3.40	0.93	3
4. ความสามารถในการจัดการกับปัญหา หรือแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยดุลยพินิจที่ เหมาะสม	4.33	3.40	0.93	3
5. ความสามารถในการสื่อสารและ นำเสนอข้อมูล	4.53	3.60	0.93	3
6. การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.40	3.53	0.87	4
7. การแยกแยะเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัว	4.67	3.80	0.87	4

รายการ	ค่าเฉลี่ยของ ความคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็นจริง (D)	(I - D)	ลำดับ
8. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี	4.20	3.40	0.80	5
9. ความสามารถในการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน	4.20	3.40	0.80	5
10. ความสามารถในการจัดประสบการณ์ เรียนรู้หรือถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมาย	4.33	3.53	0.80	5
11. ความรับผิดชอบในงานและต่อผู้อื่น	4.47	3.73	0.74	6
12. ความสามารถในการแสวงหาความรู้	4.13	3.40	0.73	7
13. ความสามารถในการสะท้อนคิดเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนา	4.20	3.47	0.73	7
14. ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน	4.60	3.87	0.73	7
15. ความสามารถในการบูรณาการ ความรู้	4.20	3.53	0.67	8
16. ความสามารถในการใช้คณิตศาสตร์ และสถิติพื้นฐาน	4.07	3.40	0.67	8
17. การให้ความสำคัญกับงาน	4.47	3.80	0.67	8
18. ความกล้าหาญ	4.40	3.80	0.60	9
19. ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเอง และผู้อื่น	4.40	3.80	0.60	9
20. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	4.40	3.80	0.60	9
21. ความอดทน	4.47	3.93	0.54	10
22. การเห็นประโยชน์ส่วนรวม	4.47	3.93	0.54	10
23. การเห็นความสำคัญของเพื่อน ร่วมงาน ตนเอง และผู้อื่น	4.40	3.87	0.53	11
24. ความสามารถในการต่อยอดความรู้	3.93	3.40	0.53	11
25. ความสามารถในการประเมินผลหรือ คาดการณ์แนวโน้ม	4.00	3.47	0.53	11
26. ความสามารถในการปรับตัว	4.33	3.87	0.46	12

รายการ	ค่าเฉลี่ยของ ความคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็นจริง (D)	(I - D)	ลำดับ
27. ความสามารถในการทำงานร่วมกับ ผู้ร่วมงาน ทุกกลุ่ม	4.33	3.93	0.40	13
28. ความสามารถในการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	4.40	4.07	0.33	14
29. ความมีน้ำใจ	4.47	4.20	0.27	15

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิต อยู่ในระดับมาก และความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิต อยู่ในระดับมากที่สุด
2. สภาพปัจจุบันด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต อยู่ในระดับมาก และความคาดหวังด้านศักยภาพของบัณฑิต อยู่ในระดับมากที่สุด
3. ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของบัณฑิตมี 12 ลำดับ และผู้ใช้บัณฑิตมี 15 ลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาลำดับแรกของบัณฑิต ได้แก่ ความกล้าหาญ และผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ ในสถานการณ์ต่างๆ เนื่องจากบัณฑิตอาจมองศักยภาพของตนเองว่ามีความกล้าหาญได้ยังไม่เต็มศักยภาพ เพราะความกล้าหาญเป็นการเอาชนะความกลัว หรือสถานการณ์ หรือความกดดัน โดยพยายามคิดหาทางออก และเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงมีในลักษณะยึดมั่นในสิ่งที่ถูกที่ควรและต้องทำ ดังนั้นในการทำงานบัณฑิตอาจต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องอาศัยความกล้าหาญ เช่น การตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงการแสดงออกในการทำงานและความกล้าเผชิญกับปัญหา จึงทำให้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพเรื่องความกล้าหาญ เป็นลำดับแรก สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง ในขณะที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านศักยภาพของบัณฑิต คือ ความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ต่างๆ เป็นลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากในการทำงานต้องอาศัยความสามารถการนำพาของบุคคลที่เรียกว่าภาวะผู้นำโดยบุคคลจะต้องมีทั้งวุฒิภาวะและภาวะผู้นำ เพื่อนำองค์กรสู่ความเข้มแข็งและเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญ

ประการหนึ่งที่บุคคลจำเป็นต้องมี สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ในสมรรถนะทางการบริหารที่มี 6 ด้าน ได้แก่ สภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ การวางกลยุทธ์ภาครัฐศักยภาพเพื่อนำการปรับเปลี่ยน การควบคุมตนเอง และการสอนงานและการมอบหมายงาน และสอดคล้องกับกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2558) ในประเด็นความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย ด้านข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตว่าควรฝึกฝนทักษะการนำเสนอ การแสดงออกและการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อเป็นการสร้างภาวะการเป็นผู้นำให้แก่บัณฑิต อีกทั้งยังสอดคล้องกับบุญช่วย บุญมี และคณะ (2556) ที่พบว่า ผู้ประกอบการต้องการบัณฑิตในด้านทักษะพิเศษหรือคุณลักษณะพิเศษ ได้แก่ (1) ความเป็นผู้นำ (2) มนุษยสัมพันธ์ ทักษะและเทคนิคในการสื่อสาร (3) ทักษะคอมพิวเตอร์ เครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงาน ทักษะในการใช้ยานพาหนะ มานะ อดทน ขยัน ประหยัด (4) มีความซื่อสัตย์ สามารถทำงานด้วยตนเอง (5) มีวินัยในตัวเอง สุขภาพ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนหรือบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
2. ควรศึกษาคุณลักษณะหรือทักษะของผู้เรียนหรือบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต
3. ควรศึกษาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนหรือบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กองพัฒนานักศึกษา. 2558. รายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณภาพตามอัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่สำเร็จการศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2556. ฝ่ายแนะแนวการศึกษาและอาชีพ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญช่วย บุญมี และคณะ. 2556. ความต้องการบัณฑิตปริญญาตรีด้านการจัดการเทคโนโลยีและธุรกิจการเกษตร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2552. มาตรฐานและแนวทางการกำหนดความรู้ความสามารถทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2561. *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*.
อารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ. 2558. *ศักยภาพและแนวทางการลงทุนทางการศึกษาสาขาวิชาเกษตร
และสิ่งแวดล้อมศึกษา*. ภาควิชาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน. คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

Translated Thai References

- Pakpitjarean A. 2015. *Potential of Agricultural and Environmental Education Curriculum and its State Educational Investment*. Department of Human and Community Resource Development. Faculty of Education and Development Sciences. Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus.
- Boonmee B. and et.al. 2013. *Needs for graduates in Agri-Technology and business management program*. Suranaree University of Technology.
- Office of the National Economic and Social Development Council. *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*.
- Office of the National Economic and Social Development Council. *National Strategy (2018-2037)*.
- Office of the Civil Service Commission. 2009. *Standards and guidelines for defining knowledge, competencies, skills and competencies required for a civil service position*.
- Office of the Education Council, Ministry of Education. 2561. *National Education Standards of 2018*.
- Student Development Division. 2015. *Report of Graduate Users' Satisfaction to Characteristics Desirable and Identity Quality of Graduates, at Graduation Academic Year 2013, Rajamangala University of Technology Thanyaburi*. Education and Career Guidance Department. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.